

MAGYARÁG

1940. Márc. 29

IX. No. 87

2 lei

Tulajdonos és felelős kiadó:
ÖZV. PÁSZTOR EDÉNÉ

Alapította: **PÁSZTOR EDE**

Felelős szerkesztő:
TÖRÖK TIBOR

Bejegyezve: Tribunalul Bihor Ordonanța No. 15—1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, Piața Mihai Viteazul 4.

Franciaország meg- szakítja a diplomáciai viszonyt a Szovjettel

Páris. (Rador). A szerda délután megjelent francia lapok egyöntetűen helyeslik a francia kormány eljárását Surich szovjet nagykövét visszahívása tárgyában. A külügyminisztériumhoz közeli Le Temps szerint itt az alkalom, hogy a Franciaország és Szovjet közötti diplomáciai viszony kérdését véglegesen tisztázzák. Háboruban vagyunk — írja a lap és Oroszország szövetségese lett Németországnak, azaz semmitéleképpen sem lehet letagadni, hogy a két rezsim között közös kapcsolat áll fenn.

Hivatalosan megerősítik:

Paul Reynaud

Párizsba rendelte a római és
brüsszeli francia nagykövetet

Páris. (Rador). A Havas jelentése szerint illetékes kormánykörökben kijelentették, hogy Paul Reynaud miniszterelnök, külügyminiszter értekezletre hívta össze a nagyobb európai francia külképviseletek tagjait és elsősorban a brüsszeli és római nagy-

követet. Megfelel tehát a valószínűségnek az a hír, amit az egyik reggeli lap közölt, hogy Francois Poncet római francia nagykövet Párizsba érkezik, az a kommentár azonban, amit az illető lap ehhez a hírhoz fűzött, nem illik ilyen egyszerű feltevésekre.

Törökország csak akkor száll hábo- ruba, ha támadás éri

Ankara. (Rador). Az egyik legnagyobb török lap, a Stefani olasz hírszolgálati iroda jelentése szerint közli Narbi képviselő cikkét Törökország külpolitikájáról és viszonyáról a nagyhatalmakhoz. Franciaországgal és Angliával kötött szerződés — állapítja meg az író, — Törökországot nem kötelezi másra, minthogy akkor szálljon háboruba, ha támadás éri biztonsági zónájában. Törökország semmi fele más esetben nem keveredik háboruba.

XII. Piusz pápa újból ánást foglalt az erőszak elmélete ellen

Vatikan. (Rador). XII. Piusz pápa szerdán beszédet mondott, amelyben ismételtén állást foglalt az erőszak túlzásai ellen.

— Az emberiség legnagyobb veszedelem — mondotta a pápa, — emancipálni akarja magát az Isteniséghez az erőszak segítségével és nem te-

kinti az igazság és emberszeretet elveit. Ennek következtében olyan erkölcsi depresszió áll elő, hogy az ember nem érdemli meg az ember nevet. A mostani lecke jó volt arra, hogy áhitozzunk a keresztény béke után, amelyet az összes szellemek úgy keresnek mint egy elvesztett kincset,

A „Le Temps” nyil- tan bejelenti, a szövetségesek többé nem ismerik el a norvég parti vizek sem- legességét

London. (Rador). A norvég kormány újabb tiltakozó jegyzéket juttatott el az angol kormányhoz, területi vizeinek állítólagos megsértése miatt. A párisi Temps foglalkozik a norvég tiltakozásokkal és leszögezi, hogy tekintettel azokra a sorozatos sértésekre, amiket a németek elkövettek Norvégia semlegessége ellen, a szövetségesek többé nem fogják respektálni ezeknek a te-

ritületi vizeknek állítólagos semlegességét. A norvég kormány most harmadizén küldött semlegesség megsértése miatt tiltakozó jegyzéket Londonba. Az angol kormány a három jegyzékre három hét múlva ad választ. A skagerraki tengersizosban egyébként három nagy angol hadihajó cirkál, hogy a svéd vas-

kívírt meggátolja.

Olaszország és Magyarország a béke fenntartását ónajtja Délkelet Európában

Róma. (Rador). A szerda délutáni olasz lapok leszögezik, hogy Mussolini, Ciano és Teleky rál megbeszélésein kimélyítették az olasz-magyar barátságot. A Giornale d'Italia szerint az olasz és a magyar politikát összhangba hozták a béke és építés szellemében. A két ország szembeszáll minden fenyegetéssel, amely Délkelet-Európa békéjét akarja megzavarni. Ez a fenyegetés azonban semmiesetre sem Németország részéről jön, amint azt a nyugati hatalmak sajtója be akarja állítani és ugyancsak Magyarországnak sincs semmiféle háborus szándéka. Az olasz-magyar megbeszéléseken szélesebb alapo-

kat kerestek a dunai államok és a balkánállamok együttműködésének kimélyítésére. A Rador berlini jelentése szerint a német lapok is megállapítják, hogy az olasz-magyar barátság kimélyítése hozzájárul a béke és nyugalom fenntartásához a Balkánon, ami Németországnak, Olaszországnak és Magyarországnak közös érdeke.

Brüsszel. (Rador). Spaak miniszterelnök legutóbbi nyilatkozatában kifejtette, hogy a belga kormány mindent elkövet annak érdekében, hogy Belgiumot a háború megpróbáltatásaitól távol tartsák.

200 fizetési típus helyett harminc fizetési típus

Készül az új köztisztviselői statutum

Bucuresti. (—) Szerda délután a miniszterelnökségen értekezletet tartott az a bizottság, amely az új köztisztviselői statutumot s a fizetések harmonizálásáról szóló törvényjavaslatot készítette elő. Az értekezleten Radu Portocuala tárcanélküli miniszter elnökölt. A bizottság elnöke Ottescu volt belügyminiszter. A bizottság elhatározta, hogy a statutumba belefoglalják annak a törvénynek az intézkedéseit, amelyet Tatarésu mi-

niszterelnök a tisztviselői ki nevezésekről készített, valamint az előléptetésekre vonatkozó szabályokat, amelyeket a miniszterelnök külön törvény formájában még ebben az ülészakban a parlament elé terjeszt. A fizetések harmonizálását illetőleg elhatározták, hogy az eddigi 200 fizetéstípus helyett összesen 30 típust fognak bevezetni, amelyeket három nagy kategóriába osztanak.

Madgearu felfüggesztették tanári katedrájától

Bucuresti. (Rador.) Virgil Madgearu professzort, a bucuresti felső kereskedelmi akadémia tanárát, akinek számára kötelező lakhelyet jelöltek ki, a felsőbb hatóságok 1940 március 22-től kezdődőleg felfüggesztették a tanítás, illetve előadások tartásának jogától. 0

Államcsinyre készültek Bolíviában

La Paz. (Rador. Bolívia külügyminisztere kijelentette az újságíróknak, hogy az egész országban rend uralkodik és a kormány úra a helyzetnek. Biztonsági okokból az egész ország területén életbeléptették az ostromállapotot, mert egyes szélsőséges csoportok rendbontó tevékenységet kísé-

reltek meg. aL Pazban Filiberto Capero főhadnagy vezetésével tiszti csoport katonai fellépésre készült a kormány ellen, de a tervet felfedezték és a megmozdulást idejében ártalmatlanná tették. Tegnap délután a főváros lakossága meleg tüntetést rendezett az államfő mellett.

A liberális kormánypart győzött a kanadai választáson

(Ottava. Rador.) A kanadai választások csütörtök reggelig összeszámolt eredményei alapján a liberális párt 172 mandátumot szerzett a 245-ből és

így Mackenzie King liberális kormányának továbbra is megbízható többsége van a parlamentben.

Temetkezési irányárak 1940 március hónapban

Szép, sima festett és lackozott fenyőfa koporsó organtin szemfedővel, párnával, 2 fogatu üveges gyászkoocsival 4 testőrral 1500 lei
Festett és fényezett vastag fenyőfa koporsó himzett szemfedővel, párnával, diszebb üveges gyászkoocsival 4 testőrral 2500 lei
Magas, domboru tetejű nehéz, diszes fenyőfakoporsó, selyem himzésű szemfedővel, 2 lovas gyászkoocsival, 4 testőrral 3500 lei
4 lovas gyászkoocsival 5 testőrral 4000 lei

Tömör tölgyfából készült koporsóval temetések 4000— leittel.

Koporsóban és minden egyéb áruban csakis a legjobbat és kipróbált jóminőséget tartok és árulok legolcsóbb árban. Olajos pakoló papírból készült koporsót nem tartok. Egyetlen bani előleg nélkül minden mellékköltséget kifizetek, semmi pótköltséget nem számítok. Temetési költség részletekben fizethető. Az itt felsorolt áraknál vannak alacsonyabbak és vannak magasabbak is.

Erdélyi Sándor „CONCORDIA“

Árviz pusztított Satu-Maren

Satumaren tegnap a Szamos jege felszakadt s a jégzajlás a víz szintjét másfél méterrel emelte. A folyó elöntötte a balpartján levő cigánysort és több házat magával sodort. A jobb parton a vágóhidat és három utcát öntött el az ár.

A katonaság és tűzoltóság azonnal megkezdte a szükséges mentési munkákat. Estére a víz szintje jelentősen apadt is. Emberéletben nem esett kár, de mintegy 150 ember hajlék nélkül maradt.

Német hadijelentés

A Német Távírási Iroda jelenté: Thirmasénél járőrvállalkozás során több foglyot ejtettünk, Weisenbergnél pedig ellenséges járőrt visszafutottunk. Repülőink fontos felderítő szolgálatot végeztek.

Az ellenséges repülők 26-ára virradón Dánia, Belgium és Luxemburg felségjogainak megsértésével Németország felé repültek, de vadász repülőgé-

peink elűzték őket és közben egy angol és egy francia gépet lelőttek.

A „Havas” jelenté: A nyugati harcúterén semmi jelenteni való nincs.

Stanioi-papír, fehér és színes, nagy választékban, továbbá selyem papírok minden színben kaphatók Pásztor Edő cégnél, Piaja Mihai Viteazul 4.

A kamara ratifikálta az új olasz-román fizetési egyezményt

(Bucuresti.) A kamara szerda délutáni ülésén Voicu Nicescu elnök elnökölt. A kormány beterveztette az olasz-román fizetési és kliring egyezmény ratifikálásáról szóló törvényjavaslatot, amelyet a kamara vita nélkül fogadott el és a bizottság elé utalt. Silviu Dragomir kisebbségi miniszter beterveztette azt az új törvényjavaslatot, amelynek értelmében 58 millió leies rendkívüli hitelt nyitnak a posta, 1.800 ezer lei rendkívüli hitelt pedig a külkereskedelmi minisztérium javára. Gigurtu közlekedésügyi miniszter az autófuvarozók koncessziójának revíziójára vonatkozó törvényjavaslatot terjesztette elő. Ezután a kamara folytatta a parlamenti szünet alatt kiadott rendelet törvény ratifikálásáról szóló törvényjavaslat

vitáját. Több hozzászólás után az előadó hangoztatta, hogy a kormány szoros együttműködést fejt ki a parlamenttel. Néhány rendelet törvénnyel kapcsolatban Ionescu Sisesti földművelésügyi és Istrate Nicescu igazságügyminiszter adtak felvilágosításokat a kamarának.

A szenátus ülésén Ion Nistoi kultuszminiszter néhány rendkívüli hitel nyitásáról szóló törvényjavaslatot nyújtott be. A szenátus kimondotta a sürgőséget. Ezután elfogadták az április elseje után megüresedő állások betöltéséről szóló törvényjavaslatot, valamint az erdélyi egyházi intézmények kártalanításáról szóló törvényjavaslatot. A szenátus holnap a telepítési törvény tárgyalását kezdi meg.

Az olasz lapok szerint

Molotov mégis Berlinbe utazik

Róma. (Rador.) A Havas jelentése szerint a szovjet távírási iroda tiltakozó cáfolata ellenére az olasz lapok fent tartják azt az értesüléseket, hogy Molotov külügyi népbiztos Berlinbe utazik. A Telegrapho berlini jelentése sze-

rint a német fővárosban fent tartják, hogy Molotov néhány napon belül Berlinbe érkezik és sorozatos megbeszéléseket folytat a német illetékes körökkel.

Molotov a háború lokalizálásáról fog beszélni március 29-én

(Amszterdam. Tempo távírási.) A holland lapok részletesen foglalkoznak a berlini szovjet nagykövet moszkvai útjával. Jó forrásból származó hírek szerint Suavcevet Molotov rendelte Moszkvába, hogy az események folyásáról és Sumner Welles európai útjának reakciójáról informálja őt. Ez utazással kapcsolatban mindenféle feltevések láttak napvilágot. Többek között azt híresztelték, hogy Molotov Berlinbe megy, vagy Ribbentrop készül Moszkvába. Ezek a

feltevések elestek. Az orosz nagykövet csak azért utazott Moszkvába, hogy Sumner Welles útjával kapcsolatban informálja kormányát.

Párisi jelentés szerint a francia sajtóban az orosz-francia viszonytal kapcsolatos polémia vonatkozólag politikai és diplomáciai körökben úgy hiszik, hogy

Molotov beszédének elhangzása előtt a Reynaud-kormány nem dönt a francia-szovjet viszony kérdésében.

Tizenhét évi fegyverházbüntetéssel sújtották az apagyilkos leányt

Tg. Mures. A marosmegyei Nagykend községben az elmúlt évben felakasztva, holtnak találták meg lakásában Sütő János gazdát.

Temetése után arról kezdtek suttogni a faluban, hogy Sütő Borbála nevű leánya annak vadházastársa Demeter János gazdálkodó tették el láb alól, mert az öreg ember elhenezte a házasságukat.

Demeter kihallgatása során

tagadta a vádat, akadt azonban szemtanú, aki látta, amint bemászott áldozata házának kerítésén.

A marosvásárhelyi büntetőtörvényszék most foglalkozott az ügyvel és Demeter Jánost és Sütő Borbálát a terhelő tanúvallomások és bizonyítékok alapján fejenként 17 évi fegyverházbüntetéssel sújtotta. Az áldozat feleségét, akit bűnrészeséggel vádoltak, felmentették.

A párisi szovjet nagykövét elkövetését követelte a francia kormány

A szovjet-kormány engedett a francia követelésnek

(Páris. Rador.) A francia kormány azzal a kéréssel fordult a szovjet külügyi népbiztossághoz, hogy Surich párisi szovjet nagykövét menesse fel fizetségéről. A francia kormány lépésére az adott okot, hogy a finn-szovjet béke megkötésekor a párisi szovjet nagykövét jávirajt infézték Molotovhoz, amelynek kifejeletét a francia kormány magára nézve sérftőnek és a francia belügyekbe való beavatkozásnak és a francia kormány megsérftésének talált. A jávirajtban ugyanis Surich a francia-angol háborús uszítók sikerfelelőn kísérletéről beszélt. Bár a sérftmezett jávirajt továbbítását a francia cenzura megtiltotta, a francia kormány közölte a szovjet külügyi népbiztossággal, hogy Surich nem fekintheti tovább grafa personának. Lasovszky, a szovjet külügyi népbiztosság helyettes vezetője közölte a francia kormánnyal, hogy bár semmi okát nem látja annak, hogy Surich továbbra is grata personának ne fekintsék, a kérését teljesíti és a nagykövét felmenti a párisi szovjet nagykövetség vezetéséről.

Surich visszahívása nem jelenti a francia-szovjet diplomáciai viszony megszakitását

(Moszkva. Rador.) A DNB jelentése szerint Surich párisi szovjet kövét visszahívása nem jelenti okvetlenül a francia-szovjet viszony újabb elhidegítését.

(London. Rador.) Az angol lapok első oldalán nagybetűs címekkel közlik Surich visszahívását, de az eseményhez nem fűznek kommentárt. A Daily Herald cikkének címe: „Franciaország kifogásokat emelt — Sztalin visszahívta Surichot.” A Daily Express egész oldalas címe: „A francia kormány szenzációs elhatározása. Miután visszafutották a szovjet nagykövét tapintatlan jávirajtát, Surich visszahívását kérték. Moszkva tiltakozott, de végtül visszahívta a nagykövét.”

A NTI. jelenti Moszkvából: Surich szovjet nagykövét visszahívása — politikai körök véleménye szerint — nem vonja feltétlenül maga után a fran-

cia-szovjet viszony rosszabbodását.

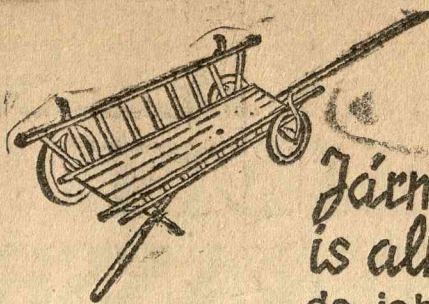
Hivatkozunk arra, hogy legutóbb a francia rendőrség is megsérftette a szovjet területen kivüliségi jogát, amikor a szovjet kereskedelmi képviselőtén házkutatást tartottak. Hivatkozunk arra is, hogy Franciaország moszkvai nagykövete már régebben szabadságon van és csak ügyvivőjével képviselheti magát.

Maradék árban

egész öltönyre kabátra, kosztümre és kisebb darabok. Vászonn árúk nagyon olcsón kaphatók

Steiner maradékosnál

Calea Victoriei No. 3. az udvarban balra.

Járműnek így is alkalmas,

de jobban használható négy kerékkel.

Igy van ez a kávéval is, ha hiányzik belőle a Franck-kávépótlék.

Kioperálták mirigyeit - mégis kedve maradt leányszöktetésre

Ujvidékről jelentik: A rendőrség letartóztatta és kihallgatása után átkísérte az ügyészség fogházába Márics Ráda iparossegédet, a noviszádi mirigyoperáció hőst. A fiatal ember megszöktette egy vendéglős kiskorú leányát és így most heves szerelméért a bíróság előtt kell majd felelnie.

Márics Rádát nagyon jól ismeri az olvasóközönség. Annak idején nagyon sok port vert fel az a pere, amelyet dr. Uzelac noviszádi sebészorvos ellen intézett.

Mint ismeretes az orvos mirigyműtétet hajtott végre, hogy megfiatalítson egy beográdi öregurat. Marics az operáció után azt állította, hogy miri-

gyének kioperálása folytán elvesztette férfiképességeit és kártérítési pert indított az orvos ellen. Ezen állítására azóta többször is alaposan rácsáfolt Márics. Eddig két esetben ítélték el erőszak elkövetése miatt, míg most ismét szerelmi ügyből kifolyólag kerül a vádlottak padjára.

Száz megfűtött grippe
DIANA
bedörzsölés

Összeesküvést lepleztek le Braziliában

Rio de Janeiro. (Rador.) A sanpaulói rendőrség több összeesküvőt letartóztatott és Rio de Janeiroba szállította őket. Amint megállapították, az összeesküvők rendszeres összejöveteleket tartottak és rengeteg fegyvert gyűjtöttek össze.

Oradea anyakönyve

SZÜLETÉSEK:

Ingut Elisabeta, Gavra Ioan, Osvath Zoltán, Ivan Ilona, Farkas Ilona, Nagy Erzsébet, Pop Radu, Apáti Erzsébet, Roxin Mircea, Ujfalussy Katalin, Arany Éva, Davidovics Malke, Fekete István, Goldmann Vera, David Dorina, Mivaroşan Maria, Vlas Gheorghe, Mineşler János, Weisz Miklós, Némethi Margit, Baunt Natalia, Albert Maria, Vornicu Rodica, Wollner Zoltán.

HAZASSÁG:

Márcut Mihai — Mihuta Rozalia, Friedmann Miklós — Schreier Helén, Weisz Béla — Rosenberg Fani, Davidovics Sámuel — Kappel Maria, David Ferenc — Buduca Maria, Schvimmer Izrael — Stern Fani, Tózsér József — Ghit Elisabeta, Popescu Ioan — Ionescu Eftimia, Lévai János — Schlanger Matild, Lubianker Béla — Leipnik Irén, Némethy László — Molnár Maria, Fodor Sándor — Bertalan Erzsé-

bet, Stober Mózes — Schönfeld Erzsébet, Karácsony Gyula — Barhács Erzsébet, Szőke István — Ursovic Maria, Wiedner Izsák — Markovits Gizella.

HALALOZÁSOK:

Ventrel József 51 év, Mohácsi Géza 20 év, özv. Danisovszki Lajosné 83 év, Joza Juliánna 80 év, Magyar Áron 46 év, Pop Gheorghe 6 hónap, özv. Horváth Jánosné 81 év, Koncz Lajos 80 év, Imre Károly 58 év, Mándrut Teodor 22 év, Zilahi Ioan 22 év, Anica Teodor 61 év, özv. Naradt Péterné 49 év, Ritter Károly 70 év, Bunda Sándor 35 év, Murguly Ferenc 45 év, Simon Maria 35 év, Ilea Ioan 41 év, özv. Weisz Salamonné 80 év, Ehrenfeld Andor 47 év, Lunčan Vasile 59 év, Kordovan Gheorghe 5 hó, Vasince Stefan 62 év, Davidovics Malke 5 nap, Ákos Eszter 1 hó, Sala Sándor 52 év, Rogge Gábor 28 év, Novák József 48 év, Bajusz Imre 80 év, Turan József 76 év, Kovács Ignác 65 év, Kocsis Teodor 27 év, Szondi Sándor 1 hó, Kendi Imréné 28 év, Kendi Etelka 1 nap.

KISÉRTETIES SÉTA A KIÜRÍTETT STRASSBURGBAN

FÉLÉV ÓTA EGYETLEN FÉNY SEM LOBBANT,
MINDEN ÓRA ÁLL A HALOTT VÁROSBAN ÉS
CSAK EGYETLEN HELYEN VAN MELEG TÜZHELY

A francia kormány meg hívására a közelmúltban török ujságírócsoporthoz látogatta meg a nyugati hadszínteret és a Maginot-vonalat. A Cumhuriyet című isztanbuli lap munkatársának, Djaleddin Ezine-nek cikksorozatából közöljük a kiürített Strassburgról szóló alábbi érdekes beszámolót.

A csipős szél porhavat vág be az autó szélvédőjén. A breton softőrön kívül négyen ülünk a kocsiban. Három ujságíró, és egy francia vezérkari százados, aki rendkívül előzékeny, de felvilágosításai-ban csak a legszükségesebbekre szorítkozik. Azonban udvarias szűkszavúságát is éppúgy megszoktuk, mint a metsző elszószí szöveget.

A Vogézek bizonytalan körvonala lassan elvesznek a sűrűsödő hóesésben. Határtalan csend és nyugalom van s ha

nem találkozánk időnként szembebotorkáló katonákkal, kisebb járőrökkel és megrakott katonai társzekerekkel, nyugodtan elfelejthetném, hogy a német-francia front legvilágosabb terepein járunk, amely nap mint nap állandó járőrcsatározások színhelyei. Wissenburg és Blumath iszonyuan szétbombázott házai idézik emlékeztünkbe azt, amit indulásunk előtt az előzékeny francia vezérkari tiszt közölt, hogy erre az utra csak saját felelősségünkre vállalkozhatunk. A katonai parancsnokság ad autót, kitérő informáló tisztet, de nem keszkezik az esetleges „balesetért”. Így mondta finom franciás fogalmazásban, hogy balesetért s nem tudom, ha történetesen drasztikusabb formában szerencsétlenségről beszél nem maradtunk volna e szívesebben a kis elzászi mezőváros barátságos reggelizőasztalánál.

Dermedt város, negyedórára a német határtól

Furcsa zsibadság szorongatja egyunkat és torkunkat. Sehol egy teremtet lélek, sehol egy hang. A szépen kiépített utak, terek, néptelenek. A boltok kirakatait többnyire bedeszkézták. A szép ónémet stílusú házak s a nyurga blokképületek ablakait sötétkéék légvédelmi papir uniformizálja s egy utkeresztelésné, ahol átme-gyünk, megfigyelem: a rozsdá-rég kimarta a villamossíneket, mint elhagyott kis állomások holt vágányait. És sok helyen nem is látszik a sín, betemette az avar és a szennyes hó.

Ez a nagy és gazdag város szívegyökereig halott. Ez a város, amely alig néhány hónappal ezelőtt egyetemével, világhírű székesegyházával, operájával, rádióleadójával, üzleti életével és világvárosi forgalmával Franciaország és Németország közvetlen határán a két hatalmas ország élénk vérkeringésében a főszerepét töltötte be, vigasztalanul és szinte véglegesen mozdulatlanlanná dermedt. Akik régen látták, nehezen hinnék el, hogy ez a város: Strassburg.

A városi könyvtár lépcsőjén egy pillanatra megáll vezető tisztünk:

— Uraim, ebben az egyetlen élő lelket sem mutató városban kétszáz ezer ember áll, tart, kelt, futott a kenyér

után. Ma alig találunk itt ezer embert. Az is rendőr, tűzoltó, állam munkás, katona, s kis

Strassburgi színioltok

A Cafe Alsac előtt furcsa kép. A nyári kert kinthagyott pódiumon arasznyi magas hó. Az asztalokra rábillentve a piros-fehér csikos székek, mint ha a kávéház egy pillanatra kiment volna fontos elintézés után, hogy aztán visszatérjen helyére. — A kép színe szimbólikus. Viszont akad-e olyan bátor judicium, aki megmondhatná, hogy a jámbor strassburgi professzor, vagy nyárspolgár kereskedő mikor térhet ide vissza, megszokott csokoládéja, kapucine-re mellé?

Az egyetem tömör, impozáns épülettömb. Egyik oldalkapuján hirdetés: D. Boileau professzor közli hallgatóival, hogy a szerves anyagok kémiaijáról szóló kurzus következő előadását szeptember 18-án már Perigueuxban tartja.

A portál előtt kis ujságosbódé áll. Egyik falán szétépett plakát, a „Le Jour” augusztus 25-iki számának tartalmi kivonatával. Ordító címbetű: „Bár mely pillanatban jövethetetlen fejleményekre vezethet a német-lengyel feszültség”.

számban városi hivatalnok. De ezeket sem látni. Benn ülnek a közművek, a kaszárnyák mélyen állandó készülékben. Polgári lakos egy sincs.

Kelet felé mutatott. — Itt vagyunk a Birodalom közvetlen közelében. Negyedóra a határ. Ha odaát kiröpítenek egy lövedéket, ez a palota a fejünk felett, úgy eltunik, mintha párától volna. Hát ezért üres ez a város.

Rójjuk a néptelen utcák sorát, vezetőnk élénk gesztusokkal tovább magyaráz.

— A hadüzenettel egyidejűleg kiürítettük a várost. Dordogne kerületben van ma az egész Strassburg. Dordogne székhelye a kis Perigueux, hatalmasan kiterjedéyesedett. Ma Elzász tartomány második legnépesebb helyisége, közel százhuszezer lakosával, holt lelkeszám normális viszonyok közt nem éri el a tízen-nyolcezeret sem. Strassburg összes hivatalait, intézményeit, iskoláit oda telepítettük át. Megyeszékhely és a háború jóvoltából olyan konjunkturát élvez, hogy amennyiben a háború két-három évig eltart, nemcsak kiterjedésében, de stabil lakosságában is megháromszorozódik.

A Banque de France fiókin-tézetének hatalmas vitrinje közepén fatáblán rengeteg egymásra aggatott árfolyam-cédula. A legfelső: 23 Aout 1939... dollár... márka... fontsterling... — ziczy.

Felnézek. A katedrális órája nem mutatja az időt — közel félesztendeje.

És városzerzte minden óra áll és amióta itt vagyunk, egyetlen embert sem láttunk. Iszonyu, idegtépő. Elviselhetetlen ez. Menekülök gondolataim elől, de nem tudom magam kiszabadítani egy furcsa képzettársítás alól. A halot Pompéj jut eszembe. Az örök csend és mozdulatlanság városa. A szelíd romok és megbékélt halottak városa. ... Itt azonban minden ép. Minden ház lakható s még sincs élet. Ez a szörnyű és idegesítő.

Egyetlen meleg tűzhely a halott városban

Háromórás séta után végre élő emberrel is találkoztunk. Városháza altiszt katonaruhában, jelenti a századosnak,

hogy a polgármesterhelyettes vár ránk a városházán.

A városháza kapuján nagy plakát: az evakuálási parancs szeptember 18-ról.

Üres folyosók utvesztőjén át jutunk a polgármesteri dolgozószobába. Alacsony, kecskeszakállas, mosolygó ur fogad. Örömet fejezi ki látogatásunk felett aperitívvel, sonkakonzervvel kínál s közben mentegetőzik: meleg étellel ezidőszerint csak a csendőrlak tanyában szolgálhatnának, ahol a város jelenlegi lakosságát egységesen élelmezik. Ez az egyetlen meleg tűzhely az egész városban s mindenki annak a kosztját eszi az alpolgármestertől a munkásig. A gyorsbeszédű, köpcös polgármester elmondja, hogy maga ura és szolgálja. Ő az egyetlen hivatalnok a városházán.

— Jó volna, ha leváltanának s visszatérhetnének új fővárosunkba, a kis Perigueuxba. Ott legalább borbély van és új hirodó a moziban. S ma egy franciának nem lehet nagyobb kulturigénye...

A „székesegyház” is elmenekült

Alkonyulni kezdett, amikor a híres székesegyház felé indultunk. A katedrális most merőben más képet mutat, mint békében. Világhírű óráját kiemelték és elszállították Párizsba. Bent, a csodálatos ívek alatt, a kővezeten hiába kerestük a színes mozaikablakok fényjátékait. Valamennyit kibontották keretéstől s most vak rések tátonganak a falakon. Az értékesebb szentképeket is biztonságba helyezték. A mérhetetlen értékű arany és ezüst kegytárgyakkal, remek ősrégi miseruhákkal, amelyek tizennégy ládában irányítottak „valahová Franciaországba”. Csak a hatalmas méretű szobrok maradtak eredeti helyükön. Azokat is vastagon beburkolták hánccsal, tűz ellen impregnált vászonnal s valamennyit masszív kemény faburkolattal látták el.

Vaksötét borul a városra. Félesztendeje egyetlen fény se gyul a strassburgi éjszakába. Botorkálva közelítjük meg az opera előtt várakozó autónkat. Gyufát lobbantok s rávilágítok az utolsó plakátra, amely még a „Tannhauser” előadását hirdeti szeptember 5-re, a német kamaraénekes vendégfellépéssel. A darab tárgya és zeneszerzője is német.

Az előadás azonban elmaradt.

A történelem színpadán nagyobb dráma előadása kezdődött.

Szépirodalmi könyvek, regényeket, sok új kiadvány, és sok. Cím a kiadvány.

Francia- és Német-ország zsiradék-ellátása

(Páris, március hó.) A francia és német sajtó közt élénk vita folyik a két ország zsiradék-ellátásának kérdésében. A német lapok szerint Franciaország zsiradék-ellátása veszélyeztetve van.

A propaganda eszközök igénybevétele nélkül, csak a száraz adatokra támaszkodva, közöljük alantikban a két ország zsiradékanyagának statisztikai adatait és ezekből levonhatjuk a megfelelő következtetéseket.

1938-ban Franciaország 122 ezer mázsa állati zsiradék export többletet mutat fel. — Ugyanezen évben Franciaország 23 ezer mázsa vaját exportált, ezenkívül 264 ezer mázsa tejet és kondenzált tejet.

Ugyancsak 1938-ban Németország kénytelen volt szükséglete fedezésére 420 ezer mázsa állati zsiradék, 1 millió 180 ezer tonna halzsiradék, 923 ezer mázsa vaját és 139 ezer mázsa tejet importálni.

Ezekből a számadatokból megállapítható, hogy Franciaország állati zsiradék-ellátása sokkal kedvezőbb, mint Németországé.

Növényi zsiradékokban a helyzet majdnem ilyen kedvező Franciaország részére. Ugyancsak 1938-ban a növényi olajak, zsiradékok exporttöbblete 23 ezer mázsa volt. Ebben a számadatban benne foglaltatik az iparban felhasznált növényi olajak, zsiradékok mennyisége és a margarin is. Németország ugyanezen évben ugyanezen anyagokból kénytelen volt 443 ezer mázsával többet behozni, amennyit exportált.

Németországra nézve kedvező helyzetről csak az olajtartalmu gyümölcsök és olajmagvak import-export adatai számolnak be. Ezekből az anyagokból Franciaország 1938-ban 13 millió 440 ezer mázsát importált, viszont Németország 18 millió 462 ezer mázsát. Németországban a fejenkénti fogyasztás ezekben az anyagokban kisebb, mint Franciaországban, habár a különbség nem túlságosan lényeges, csak 28 százalék. A növényi olajanyagok importjánál tekintetbe kell venni a feldolgozás után fennmaradó olajpogácsák exportját is. Amíg Franciaország 1938-ban 27 ezer mázsa olajpogácsát exportált, Németország kénytelen volt ugyanezen évben 1 millió 857 ezer mázsa olajpogácsát importálni állathizlalási célokra.

A számadatok bevizsgálásánál azt is tekintetbe kell venni, hogy amíg Franciaország az összes zsiradékokat, illetve olajmagvakat saját gyarmatairól importálja, Németország kénytelen mindezt külföldről beszerezni.

Tataru Coriolan helytartó keresztelőt tartott Satumaremegyében

Egyik gazda huszadik, másik gazda tizenharmadik gyermekét keresztelte meg -- Az uralkodó tíz-tíz ezer lejt ajándékozott a két apának

(Satumare.) Ambud és Caraseu szatmármegyei községek megkapó ünnepségek színhelye volt az elmúlt vasárnap. Károly király Öfelsége vállalta a keresztapaságot egy caraseui gazda huszadik és egy ambudi földműves tizenharmadik gyermekének, Tataru Coriolan professzor, kir. helytartót bízta meg azzal, hogy képviselje Öfelségét a keresztelési ünnepségeken. Tataru professzor, Raul Sorban kabinetigazgató, dr. Mihail Marina tanulmányi osztályfőnök és Teofil Bugnariu sajtóosztályfőnök kíséretében vasárnap délelőtt tíz óra 30 perckor érkezett Ambud községbe, melynek bejáratánál diszkapu alatt fogadták a vármegye és a község vezetői, az ut jobb és baloldalán országőr és katonai előképzs különítmények sorakoztak fel. A keresztelő a községházán ment végbe, Tataru professzor és Coman Simion ezredes vármegyei prefektus, dr. Mois, Szatmár polgármestere és egyéb előkelőségek jelenlétében. Ezután a helytartó a gyermek apjának, Ioan Bogdan gazdának tízezer lejt adott át: Károly király Öfelsége ajándékát.

Az üdvözlésekre Tataru professzor hosszabb beszédben válaszolt, többek között a következőket mondva:

— Mélyen megalapozott a megalapoztatás, amelyben a község román és magyar lakói részesültek. Örömmel látom, hogy a község lakói teljesen zavartalan testvériségben élnek egymással. Nem akarjuk megváltoztatni a községek arculatát, nem akarunk a magyarokból románokat csinálni, de azt kívánjuk, hogy ennek az országnak minden polgára hűséges legyen.

— Öfelségének azon elhatározása, hogy ezt a falusi gazda gyermekét megkereszteli, abból a határtalan szeretetből fakad, amellyel a Király a parasztsággal és a faluval szemben viselkedik. Az Uralkodó szülői szíve gondjai és megértéssel hajol a mi falvaink szorgalmas népe fölé.

— Nehéz és zavaros idők járnak a világ fölött. A fegyverek zaja, az ágyúk dörgése egyre erőteljesebben hangzik. Hazánk Öfelsége bölcsessége és előrelátása folytyán ma erősebb, mint valaha és fel van készülve minden eshetőségre. A mi népünk a békét akarja, de az igazságosság békéjét, határaink és jogaink tiszteletben tartásával. Senkitől sincs mit elvennünk, senkinek nincs mit adnunk abból, ami a miénk.

Tataru professzor beszéde

mély benyomást keltett a hallgatóságban.

A második keresztelő Caraseu községben zajlott le, ahol Ion Nastai 63 éves gazda huszadik gyermekét tartotta keresztvív alá a királyi helytar

tó. Meleghangú beszédben méltatta az ünnepség jelentőségét. Nastainak ugyancsak átnyújtotta a professor Öfelsége 10 ezer lejes ajándékát, — majd kíséretével együtt visszatért Szatmárra.

Hogyan találkoznak egymással a finn és orosz kiküldöttek?

A „La Stampa” című olasz lap érdekes tudósításban számol be a finn és a szovjet csapatok érintkezésének felvételéről a békekötés után. Hogyan fogadták a fronton a hírt.

„A békekötés híre csak néhány órával az ellenségeskedések beszüntetése előtt érkezett a frontra. Néhány ezred azonban már az éjszaka folyamán a rádióból értesült a békekötésről. Az aviatika és a haditengerészet az epilogus előtt igen aktív volt. Amíg a katonák órával a kezükben várták a tűz beszüntetését, az ágyúk és gépfegyverek az utolsó percek kihasználása érdekében szünet nélkül működtek: egy orosz tankot meg is semmisítettek. Azután az oroszok felhúztak egy vörös zászlót egy ház tetejére, amit már válaszképpen hazafias dalokat énekeltek.

Pontban 12 órakor néhány finn tiszt frontruhában egy altiszt kíséretében, aki fehér zászlót tartott kezében, az ellenséges vonalak felé haladt. Egy kilométerre találkoztak az orosz katonákkal, akik elcseszett bajtársaik holttesteinek elégetésével voltak elfoglalva. Az oroszok igen barátságosan a finnek köré gyűltek és dohánnyal kínálták őket. Közben egy politikai biztos is odaérkezett, aki szemrehányást tett, hogy miért nem értesítették őket a finnek megérkezéséről.

A biztos társaságában az orosz főhadiszállásra mentek, ahol egy ezredes fogadta őket. Az ezredes megkérdezte a finneket, hogy az orosz tűzvétség nem pompásan működött-e?

Néhány formalitás elintézése után az ezredes szeméremhártya a finneknek, hogy ők felelősek a háborúért. A finnek azt felelték, hogy ez nem igaz.

— Önök azt hiszik, hogy a mi kormányunk hazudik? — kérdezte az ezredes.

— Nem vonjuk kétségbe az Önök kormányának jóhiszeműségét, de tagadjuk, hogy a manilai incidens, amelynek alapján a háború megindult,

igaz lett volna.

Érdekes beszélgetés következett. Az orosz ezredes hangzott, hogy Oroszország 25 millió embert mozgósíthatott volna, míg a finnek már az öregeket vitték ki a frontra. A finnek erre azt válaszolták, hogy az oroszok 18 éves fiukat vitték a frontra.

Másnap az orosz tiszt a finn főhadiszálláson viszonzták a finnek látogatását.

A légi Siegfried-vonal

Az angol repülőgépek németországi felderítő utjaikról rendszerint sértetlenül térnek vissza. Az egyik olasz lap, a német légvédelmi útegek inaktivitását most azzal magyarázza, hogy a német légi tér különböző stratégiai szakaszokra van felosztva, amelyeknek keretén belül más és más típusú légharóútegek és fényezőgépek működnek. Komoly esetben ezek a különböző légvédelmi szakaszok áthatolhatatlan tűzfalakat jelentenek minden légitámadással szemben és valószínűségi légi Siegfried-vonalat alkotnak.

A légvédelmi tűzérőszakok elhelyezése természetesen a legnagyobb titok, úgy látszik, hogy a németek néhány angol felderítő repülőgépet megjelenése miatt nem akarják elárulni ezt a titkot. Ha bombavetőgépek jelennének meg német terület felett, a légi Siegfried-vonal természetesen azonnal akcióba lép. Nem tüzeltek a német légharóútegek az angol felderítő gépekre azért sem, mert nem akarták, hogy a gránátok szilánkjai zavarólag hassanak a nagy ipari központokban. A németek nyilván nem tartják érdemesnek, hogy fölösleges módon zajt üssenek néhány angol felderítő gép miatt, amelyek semmieset sem dobnak le bombákat.

Szépirodalmi könyveket, regényeket, csakis újdonságokat vesz. Cim a kiadóban. 664

MADAGASZKÁR KÉT MAGYAR KIRÁLYA

Madagaszkár az ötödik legnagyobb sziget. Afrika keleti partjaihoz közel, az Indiai óceánban fekszik. Területe 616.453 négyzetkilométer, 3.798.000 lakosa van. Népe egyik csoportja maláji eredetű hóváké, a másik a néger származású szakalávoké. A sziget 1896 óta francia gyarmat, igazgatását a francia kormány fennhatósága alatt levő kormányzó intézi.

Története meglehetősen viharos. Az a két időszak, amit kiragadunk történetéből, hogy bemutassák két magyar királyát, ugyancsak bővelkedik eseményekben. Az egyik 1774-ben kezdődött, amikor gróf Benyovszky Mór először jött a lábát a sziget partjaira. A másik, Benyovszky 1786-ban bekövetkező halála után, a forradalmi háborúk idején folyt le, amikor az angolok egy ízben elfoglalták a szigetet. 1810 és 1813 között jelent meg Zilahi Kis Miklós a szigeten és erre az időre esik néhány hónapig tartó királysága.

Benyovszky a nyitrai vármegyei Verbórról indult el kalandos útjaira. Madagaszkár másik magyar királya pedig, Zilahi Kis Miklós a Szilágyságban látta meg a napot. Két magyar nemes különböző időkben indult el a madagaszkári trón felé, idegen szigeten uralkodni.

„Otelsége“ gróf Benyovszky Mór

Ki ne ismerné gróf Benyovszky Mórnak, a XVIII. század nagy magyar kalandorának nevét? Ő volt az, aki miután bekalandozta az egész világot, Madagaszkár királyaként uralkodott a világ ötödik legnagyobb szigeten. Jókai Mór fordította magyarra angolnyelvű életrajzát Gvadányi József Gál József és Radó Antal elbeszéléseket, Doppler Ferenc pedig operát írt róla.

Hogy jutott el a nyitrai megyei magyar nemes Madagaszkár királyi trónjára?

1741-ben született s 14 éves korában már a császári hadseregben szolgált mint, hadnagy. Szerejt a veszélyes kalandokat s a hétéves háborúban a prágai, schweidnizi és más ütközetekben felfigyel rá a hadvezetés. A fegyelmet azonban nem neki találták ki s miután egy hajnalmas birtokot valószínűségi lovassági rohammal foglalt el, a ráváró büntetés elől Lengyelországba menekült. Itt is a hadsereg kötelékében szolgált. 1759-ben az oroszok elfogták és Kamcsatkába szállították. A különös éghajlat és az eddig ismeretlen vidék csak még jobban tüzelte kalandvágyát.

A feltűnően csinos férfi udvarolni kezd az orosz kormányzó Afanázia nevű lányának. A kalandorszerelmének azonban nem lett házasság a vége. Benyovszky zendülést szít Kamcsatkában és 96 hadifogoly társával sikerül elszöknie. A kormányzó szép leánya vele megy. Hajón barangolják be a földkerekség egy részét s egyes adatok szerint a magyar kalandor és szerelmese volt az első fehér emberpár, aki az Aleut-szigeteken partra szállt. Bejárták Japánt, Formozát és a Makao-szigeteket.

Benyovszky, később Ile de

France szigetén köt ki s itt Augustin francia helytartóval barátkozik össze. A helytartó azonnal bizta meg, hogy alapítsa francia gyarmatot Madagaszkár szigetén.

A földrajzkuafók feljegyzései szerint a hóvák, akik az őslakó szakalávoktól még a történelem előtti időkben elfoglalták a sziget keleti felét és csak hamar uralkodó népréteggé let-

...és „Otelsége“ Zilahi Kiss Miklós

Madagaszkár történelmében Benyovszky halála után még egy magyar nevet dob fel a történelem szeszélye. Az újabb magyar Zilahi Kiss Miklós volt akinek nevét nem jegyezte fel ugyan a történelem, de ma is Erdélyben élő családja sok mindent tud a kalandos világjáróról, aki rövid ideig szintén király volt Madagaszkárban.

Zilahon, egyik nemesi házban született Erdély egyik legérdekesebb életű embere. Kijűnő fejű, gyors felfogású, lobbanékony természetű fiatalember volt. Az ezerhatszáznyolcvanas évek elején élte gyermekéveit. Születésének pontos dátumát megállapítani nem lehet. Családi hagyományok és a francia Gyarmatügyi Múzeum levéltára őrzi csak a nevét. Neve ugyyszólván teljesen ismeretlen a magyar nyelvterületen. Pedig valaha nagyon sokan voltak, akik ismerték, a kik beszéltek róla. Neve, alakja titokzatos volt. Különösen a vidéki kúriákban, ahol a békés egyhangúság volt az uralkodó hangulat s ahol nem keresték világjárókat nagy kalandjainak külön ízét, varázsos vonzóerejét.

A különböző szájhagyományokból, amelyek a családban

tek, Afrika összes népet között a műveltség legmagasabb fokán állottak. Mielőtt Benyovszky a szigetre került volna, már általános tankötelezettség volt Madagaszkárban.

Benyovszky pedig, mint „francia gyarmatosító“, úgy meghódította Madagaszkár népeit, hogy azok királyvá válasszák. Később Európába jött, hogy elismeresse hűbéres királyságát, később aztán Amerikából szervezett expedíciót a hozzá hűtlen madagaszkáriak ellen. 1786-ban ott is halt meg a szigeten.

Magyar helyesírás a malakasszi nyelvben

Benyovszky nevét, aki európai útja alkalmával grófi címet kapott, a madagaszkári nyelv, a malakasszi, még ma is őrzi. A madagaszkáriak ugyanazokat a betűket és ugyanazt a helyesírást használják, mint mi magyarok. A Raintsumbaza névben a ts-t a szó közepén cs-nek ejtik, mint mi. S ennek tudományosan megállapított oka, hogy az írást és olvasást a madagaszkáriak magyar embertől, egykori királyuktól tanulták.

fennmaradtak s néhány régi feljegyzésből, amely Benyovszky Mór életrajzának egyik példányában halvány tintajárással ismeretlen szerzőtől származik, próbáljuk rekonstruálni a különös ember életét.

Bécsben belekóstolt egy kicsit a világ izeibe, kalandos utra készül és el is éri vágyát. Egy osztrák mágnes jársaságában elutazik Indiába, elefántvadászatra. Néhány hónapig tart a kirándulás, közben azonban Kis Miklós megunja, hogy mindég másnak az ötleteihez, kívánságaihoz is kell ragaszkodnia s hajóra száll egyik in-

diai kikötőbe. Utirány Afrika. A Kongó vidékén barangol. Harcol bennszülöttekkel, állatokkal, ezer trópusi veszéllyel. Érdeklik az egyiptomi emlékek, megtanulja a nyelvet és évekig ott él a piramisok tövében. Közben haza is jön Erdélybe.

A könyv szélére jegyzett sorokból ugyanis ez tűnik ki.

De nincs maradása ifjón. Újból utra kel s ismét Indiába megy. Hindu papokkal kezd barátkozni s valószínűleg itt tanulja meg az indiai titkos tudomány néhány olyan fogását, a mely nélkül szinte elképzelhetetlen hogy pályáját befutotta volna. Erre utal néhány fennmaradt hagyomány is.

„En is király leszek“

Aztán tudomást szerez arról, hogy Madagaszkárban egy Benyovszky Mór nevű magyar nemes a király, felteszi hát magában, hogy ő is király lesz. Ha Benyovszkynak sikerült, miért ne sikerülhetne neki is?

Kedvező alkalom kínálkozott akkor, amikor az angolok elfoglalták a gyarmatot a forradalmi háborúk idején. Rövid ideig volt angol kézen a sziget, mert a madagaszkáriak felfüggetlenkedéssel visszavonulássalra kényszerítették a megszállókat. Ekkor került a főmög felszínére a Radoma-család, a későbbi uralkodó dinasztia. A Radomák jábora állandó harcban állott az ellenpárttal, amely a Benyovszky uralkodását követő francia gyarmatpolitikára hűbérese volt. A Radomák pedig az angolok mellett foglaltak állást.

Két összecsapás között a franciákkal élén sikerült trónra kerülnie Zilahinak Tamatave városában.

A madagaszkári királyság azonban rövid ideig tartott. A Radoma-család parthíveinek sikerült újból elfoglalni a várost. Zilahi kénytelen volt hajóra szállni. Elhagyta a szigetet, elindult ismeretlen sorsa felé. De büszkén, mert feljött szándékát valóra váltotta: király volt Madagaszkárban.

S a családban még ma is szállóigét mondanak róla. Ha valaki nagyobb utra készül, ezt mondják rá:

— Ez is el akar menni Madagaszkárba királynak.

bármilyen
HA NYOMTATVÁNY-ra

van szükség, kérjen előbb árajánlatot a

PÁSZTOR EDE

cégtől, amely modernül felszerelt nyomdájával a legkényesebb igényeket is kielégíti.

Telefonhívásra megbízottunkat azonnal kihívjuk. Pista Mihai Viteazu 4. Telefon 28-00

Modern szellemben átszervezi a rendőrséget Gritta rendőrkesztor

Gritta Ovidiu rendőrkesztor a múlt hét folyamán átvette a nagyváradai rendőrség vezetését és azóta állandóan tanulmányozza a vezetés alá került intézmény ügymenetét. A rendőrkesztor, már néhány napos írt-farjókodása alatt néhány intézkedést léptetett életbe és a szükségnek megfelelően átszervezte a rendőrség ügyosztályainak beosztását.

Elsősorban közlekedési ügyosztály címén új ügyosztályt állított fel és az ügyosztály vezetőjévé Panaitescu komisárt nevezte ki. A jövőben minden közlekedési ügy, az új ügyosztály hatáskörébe tartozik és az

ügyosztály át akarja szervezni a város egész közlekedési ügyét.

Ebben a tekintetben Gritta rendőrkesztor alapos rendeletet dolgoz ki, amely fokéletesen átszervezi az uccai közlekedést. Addig is, amíg a rendelet megjelenik, Gritta rendőrkesztor felhívja a közönség figyelmét a jelenleg érvényben levő forgalmi rendeletek betartására. Az utasjak a közlekedési eszközök közlekedésére szolgálnak, a gyalogjárók számára a járda van fenntartva. Kéri a rendőrkesztor, hogy kerüljék el az utasjen való csoportosul-

lásokat és ne akadályozzák a forgalmat.

Közölte a rendőrkesztor, hogy erélyes intézkedéseket tett az uccai koldulás megszüntetésére. Eddig, mintegy 50 koldust állítottak elő. Előállítják a kolduló gyermekeket is és úgy a gyermekeket, mint a gyermekeket koldulni küldő szülőket megbünteti.

Az újabb időben külön ügyosztály működött az ügyészségen, az ügyészség mellett. A jövőben ez az ügyosztály a rendőrség büntügyi osztályának keretében, a rendőrségen működik tovább.

méletüket. A szerkezet mindenét eddig nem lehetett megállapítani, mert ama kevés bombavető gép, mely lezuhant eddig, használhatatlan állapotban került az ellenség kezébe, amelynek ezt az automata szerkezetét a légénység jóelőre szétrombolta.

Megjelent az útlevél-rendelkezés

A rendőrkesztura az 1939. szeptember 10. előtt kibocsátott útlevelekre vonatkozóan a következő rendelkezést adta ki:

1. A szeptember 10. előtt kibocsátott útveleik, egy évig érvényben maradnak.

2. Ezeknek az útveleeknek a tulajdonosai, külföldre való utazásuk előtt kötelesek útlevélüket a rendőrség közigazgatási osztályán láttamoztatni.

3. A láttamozzáshoz, minden 18 éven felüli férfinak be kell mutatnia az illetékes hadkiegészítő legújabb engedélyét.

4. Ez az engedély 30 napig érvényes.

Nem maximálják a szódavizet. Bucurestiből jelentik: A nemzetgazdasági miniszterium a szódavíz kivonja a közszükségleti cikkek közül. A szódavíz tehát nem maximálható.

Április 1-ig be kell adni az iparvállalatok és nagykereskedések árszabályozó bejelentését. Jelentjük, hogy a nagykereskedők és nagyvállalatok kimutatásánál, amik az árszabályozó törvény alapján kell benyújtani, több ízben haladékok kérések. A haladékok vonatkozó rendelkezés nem érkezett meg, tehát a kimutatást április 1-ig, a március 20-iki szituáció értelmében be kell adni.

A rendőrség országos körözvényt adott ki a Fekete bőrű üzlet bejárói ellen. A Fekete bőrű üzlet bejárói ellen a rendőrség körözvényt adott ki. Megállapították, hogy a bejárás kisfermei emberek követik el, akik egész kicsi nyíláson hajolnak az üzletbe. A jette sek felfeszítették a vaskasszát, ahonnan 80.000 leit csupa 10, 100 és 250 leies cimlejekben vitték el. A rendőrség felszólítja a közönséget, hogy ha hasonló cimleji kötegeket gyanús egyének igyekeznek forgatni, lombra hozni, vagy beváltani, azonnal értesítsék erről a rendőrséget.

Elhunyt egy idegbeteg leányka. Katz Regina 14 éves máramarosszigeti kisleány, aki súlyos idegban szenvedett, Nagyváradon lakó rokonainál, Róth Sámuelné Nicu Filipescu ucca 15. számú lakásán tartózkodott. A kisleány tegnap délután kiment az uccára és azóta nem jött haza. A leányka elhunytát jelentették a rendőrségnek.

Közügyülést tartott az oradeai nyugdíjegyeseület

A drágasággal kapcsolatban illetményi felemelését remélik a nyugdíjasok

Tegnap délelőtt tartotta a nagyváradai nyugdíjas egyesület rendes év közgyűlését. A gyűlésen Dan Pompiliu elnök és megjelent dr. Gyöngyössy István, a kisebbségi nyugdíjegyeseület elnöke is. Dan Pompiliu megnyitó beszédében üdvözölte megjelenteket és külön üdvözölte dr. Gyöngyössy Istvánt a testvér nyugdíjegyeseület elnökét, amely egyesülettel a legnagyobb egyetértésben dolgoznak együtt. Bejelentette az elnök, hogy a nyugdíjegyeseület tizedik évébe lép. A tagok száma állandóan szaporodik és a múlt évben 33-261 547-re növekedett.

Közölte az elnök, hogy a nyugdíjegyeseület a kisebbségi testvér egyesülettel együtt emlékiratban fordult a városhoz szerzett jogaik elismerésért és viz-, valamint villanyáramdíj kedvezményt kértek. A város azonban nem is válaszolt a beadványokra.

Ugyancsak emlékiratban kérék a kormányt a nyugdíjasok illetményeinek felemelésére és összhangba hozására. A kormány Portocala alminiszter elnökletével bizottságot küldött ki, amely bevizsgálja a kérdést és az ügyet a parlamenti bizottság elé utalja, a javaslat végleges formába öntése végett.

Öfelsége a király trónbeszédében maga adott kifejezést a nyugdíjasok illetményeinek a rendezésére vonatkozó kívánságának és így biztos, hogy ezt a kérdést most már rendezni fogják.

Bejelentette az elnök, hogy az egyesület élénk tevékenységet fejtett ki. Hét ízben összesen 17 ezer lei halálzási segélyt fizetett ki és a reá szorultaknak kölcsönt is folyósított.

Köszönését fejezte ki Dan Pompiliu Cadariu pénzügyigazgatónak a nyugdíjak pontos és rendszerben történő folyósításáról és ezt jegyzőkönyvbe is vették.

Dan Pompiliu megnyitó beszéde után dr. Gyöngyössy István köszönetet mondott az üdvözlő szavakért és hangsúlyozta a két egyesület baráti együttműködését. Ismerette a nyugdíjasok helyzetét és reményének adott kifejezést, hogy ezt a régóta vajdó kérdést végre valóban rendezni fogják.

Ezután ismertették a pénztár valamint a szakosztályok jelentéseit. A választás előtt Szilágyi-Corbu emelkedett szólásra és ítkos választás elrendelését kérte. Dan Pompiliu arra hivatkozott, hogy a központ utasítása szerint a választást közfelkiáltással kell megartani.

ni. Erre az indítványra vonatkozóan utasítást kér a központtól. A közgyűlés ítkos szavazásra nincs is előkészítve és a közgyűlést a központ választásának leérkezéséig elhalasztja. Szilágyi-Corbu kéri, hogy bocsássa szavazás alá az indítványt és ha a közgyűlés nem akar ítkos választást, úgy folytassák le a közgyűlést közfelkiáltással. Dan Pompiliu azonban nem bocsátja szavazás alá az indítványt, közfelkiáltással sem hajlan a szavazást megartani és a közgyűlést a központ választásának megérkezéséig elhalasztja.

Az új német bombavető títka

A mágneses aknák titkát az eddig befutott jelentések szerint az angol admirálisnak állítólag sikerült tisztázni. Felmerült azonban egy újabb probléma, ez pedig az, mi az oka annak, hogy a német bombavető gépek zuhanó bombázás közben olyan pontos találatokat érnek el? Erre a kérdésre a Weltwoche című svájci lap a következőkben válaszol:

„Csupán azt tudjuk már, hogy miről van szó. A kérdéses technikai újítás lényegét és szerkezetét azonban nem ismerjük. Ez a titok a német bombavetőkből van beépítve. Már a lengyelországi hadjárat során kitűnt, hogy a német zuhanóbombázók — ez pedig egy teljesen különálló speciális repülési mód — félelmetes pontossággal találtak el a kitűzött célpontokat. Any nyit már a laikus is tud, hogy a zuhanó bombázás nagy magasságból indul. A pilóta

teljes gázt adva a repülőgép motorjának, szinte elképzelhetetlen sebességgel közelíti meg a föld felszínét, illetve a kitűzött célpont felé irányítja a gépet. Ilyen nagy sebesség mellett az emberi test vérszolgáltatásában zavarok lépnek fel, amelynek következtében a pilóta és a többi utasok is elvesztik az eszméletüket. Rendes körülmények mellett ilyen esetben a pilóta és a gép elpusztulna. A német technikai titok azonban éppen itt nyert alkalmazást. Ez a szerkezet automatikusan, amikor a repülőgép már száz méternyi magasságból közelíti meg a föld felszínét, elveszi a gázt, vízszintes helyzetbe hozza a gépet, kioldja a bombavető szerkezetet, majd ismét gázt adva a gépnek, azt automatikusan fokozódó sebességgel tovább viszi a robbanás színhelyéig. Ez alatt az idő alatt úgy a pilóta, mint a légénység, visszanyerik a

SPORT

Ritter vezeti a vasárnapi NAC-Braila mérkőzést Kik játszanak a Braila ellen

Hétfőn kezdődik az Elit csoport bajnoksága is és pályára lép a NAC. Első ellenfele a Braila Fc. csapata lesz. A Braila a NAC legkomolyabb riválisa a második helyért folyó küzdelemben és a brailai csapat komoly eredményekkel dicsekedhetik ebben a szezonban. A Román Kupa küzdelmek során kiverte a Viktoriát — amelytől a NAC 5:2-re kapott ki — és az Elit csoportban folyó mérkőzés alkalmával pe-

dig 4:1-re verte a Dragos Vodat. Mind a kettő komoly teljesítmény és a NAC-nak igazán össze kell szedni minden erejét, ha sikerrel akarja abszolválni, ezt a számára sorsdöntő mérkőzést. A NAC igyekszik a lehető legjobb csapatát megtalálni. A mai tréningben dől el, hogy kik kerülnek be az első csapatba. A mérkőzést Ritter vezeti. Legálább a mérkőzés vezetése biztos kezekben van.

A vasárnapi mérkőzések bírói

Vasárnap Bukarestben román-jugoszláv válogatott mérkőzés lesz. A B. divíziós csapatok teljes bajnoki fordulót játszanak. Programon szerepel az „U”-Crisana mérkőzés is. Amennyiben azonban Torjoc válogatott lesz — ami nagyon valószínű — úgy ez a mérkőzés elmarad. A vasárnapi meccsekre a következő bírókat küldték ki:

I. Csoport:

Nagyvárad: NAC-Braila Fc. Ritter.
Chisinau: Fc. Nistru—Fc. Ploiesti: Protopopescu.
Marosvásárhely: Mures-Craiova: Sebesan.

III. csoport.

Kolozsvár: Universitatea-Crisana: Tanase Viorel.
Nagykároly: Victoria-Oltul Husztig.
Szatmár: Olimpia-RMTE.
Torda: Cementul-MSE. Almaj.
Nagyvárad: Törekvés-Sodronyipar: Bogdán.

II. csoport:

Lugoj: Vulturii-Kinizsi.
Arad: Gloria-Jiul: Tepe-neag.
T. Severin: Cfr. (T. Severin) Cfr. (Piski) Iser.
Lupény: Minerul-Mica: Rusu.
Temesvár: Electrica-Sparta Weinerth.

Megfosztották összes szövetségi tisztségeitől Schmettaut

Az Országörszervezet különleges bizottsága, amely a román sportban a legfelsőbb döntőbíró, a napokban ülést tartott. A bizottság elé került többek között Schmettaunak, az asztalitenisz szövetség elnökének az ügye is. — Amint az Universul sport írja, a bizottság megállapította, hogy a szövetség elnöke sohasem tartotta be az Országörszervezet rendelkezéseit a válogatottak etnikai arányszámának tekintetében, sőt megkísérelte a kisebbségek fokozottabb arányban való szerepelte-

tését, ami nem egyeztethető össze a román sport érdekeivel, amiért is a bizottság megfosztotta elnöki tisztségétől Schmettaut. Ugyanakkor azonban az asztalitenisz szövetség elnökétől megvonták a többi szövetségekben levő megbízatást is. A döntés nem zárja ki, hogy Schmettau egyesületekben működjen. Ezzel egyidőben az asztalitenisz szövetséget egyesítették a teniszszövetséggel és egyben lemondották a válogatott asztalitenisz csapat német országi útját.

Schmettau

Rudi — ahogy a fővárosi sport körökben népszerűen hívták — nevét nem Nagyváradon, az itt rendezett asztali tenisz bajnokságok során ismertük meg. Itt, csak megmutatta, hogy valóban az a lelkes, áldozatkész, izig-vérig sportember, aminek a fővárosi lapok leírják és amilyennek hosszú sport működése alatt megismerni tanultuk. Schmettau, odahaza Bukarestben sem pihent a bagérjain, nem elégedett meg az országos bajnokságok megrendezésének sikerével, hanem tovább dolgozott, munkálkodott, válogatott meccseket kötött le és szervezett. Tegnap játszották le Bukarestben a német-román asztali női tenisz válogatott mérkőzést és most került volna sor a Németországban lejátszandó német-román asztali tenisz mérkőzésre.

Schmettau útját eddig sem rózsaszirmokon tette meg, — munkáját már eddig is többször érte gáncs. Nem engedélyezték az asztali tenisz válogatott jugoszláviai túráját és most letiltották a német-román asztali tenisz mérkőzést is. Sőt, Schmettaut lemondatták az asztali tenisz szövetség elnöki és a többi szövetségekben viselt tisztségeiről is. —

Németország 3:2 arányban nyerte a német-román asztali tenisz mérkőzést

A román-német női asztali tenisz mérkőzést Bukarestben, tegnap este játszották le és a mérkőzést 3:2 arányban Németország csapata nyerte. A versenyen kiválóan szerepelt Adelstein Angelica országos bajnoknő, aki mindkét mérkőzését megnyerte és legyőzte Pritzi kisasszonyt, a világbajnoknőt is. A román csapat másik szereplője Kolozsvári Sári volt, aki két nyert szett és a harmadik szettben 16:12-ös vezetés után kapott ki.

Magyarság

1 lej, mégis mindent meg tud belőle.

Kérje minden trafikban!

Apróhirdetések

ÁLLÁS

Megbízható lapkihordó a kora esti órákra fix fizetéssel és mellékjövedelemmel felvesz a Friss Ujság. Jelentkezni a kiadóhivatalban, Piafa Mihai Viteazul 4.

Megbízható mindenest azonnalra felveszek. Horváth, Coghălniceanu u. 2-c. 497

14—15 éves fiukat, leányokat, jó kereséssel újságárusításra felveszünk. Jelentkezni a Magyarországi kiadóhivatalban, Piafa Mihai Viteazul 4.

Kifutófiut azonnalra felveszek. Femina salon, Rimanóczy utca 8. 1023

Szakképzett józan dolgozó feleségü vincellért azonnal felveszek havi fizetéssel. Strada Duca 25. 1057

15—16 éves kifutófiut állandó munkára felvesz Forum Dobozgyár, Strada Păcii 17. 999

Diótörő munkálányok állandó munkára azonnal jelentkezzenek. Fehér diótörőde. Str. Avram Iancu No. 5. 1000

Magános izr. uriaszony, szép nagy lakással, elfogadna magános jobb nő, vagy jobb leányt feljebb ellátásra — esetleg csak lakásra. — Ajánlatot „Unom az egyedül léte” jelképe a kiadóba. 1006

Megbízható fiatal biciklizni tudó bolji szolgát felveszünk. Cím a kiadóban. 1015

Mindenek szakácsné elsejére felvétejk, szobaleány van. Városi vasut Sas igazgató, Griviței ucca 22. 1005

Ügyes kifutófiut azonnalra felveszek. Patria nyomda, Str. Alexandri Nr. 13. 1010

A Siteri Hargya szövetkezet azonnali Obelépésre bolt kezelt keres. Érdeklődni a Hargya raktárnál. Oradea Aurel Vlaicu 1. 1018

Kifutót felvesz Norma cipőüzlet, Bul. Reg. Ferdinand 2. 1021

Három jó üzemlakatos segédet felveszünk. Jelentkezni. — Strada Duca 15. 1020

Jó házból való mindenféle lány, könnyű házimunkára kerestetik. Schwartz. Alea Gojdu No. 3. 1019

VÉTEL-ELADÁS

Óriási áratok fizetek briliánsért, platinaért, ezüstért, Herbst ékszeráruház, Regele Ferdinand 3.

Eladók fajfiszja puli kutya-kölykök. Str. Nic. Jiga 1. ajtó 4. 991

Kisebbszólót házzal veszek Str. Biserici 26 szám. 1022

Használt köföző zsineget (spárgát) legalább méteres darabokban veszünk. Cím a kiadóban. 632

NYOMATOTT PASZTOR EDE CÉGNEL ORADEA

Rádió műsor

Csütörtök

Bucuresti. 12 Vidám zene, orvosi és háztartási tanácsadó, hírek. 12.10 Lemezek. 13 Hírek, pontos időjelzés, vizállás s időjárásjelentés. 13.30 Sport-hírek. 13.30 Rádiózenekar. Közben: 14 Hírek, a zene folytatása. 15 Hírek. 19 Tudományos csevegés. 19.17 Gyermek énekkarok lemezei. 20.20 Lemezek. 20.45 Hírek, majd hírek magyar nyelven. 21 Filharmonikusok hangversenye.

23 Lemezek. 23.45 Hírek.

Budapest I. 7.45 Reggeli műsor. 11 Hírek. 11.20 Felolvasás. 13.10 Zongorahangverseny. 13.40 Hírek. 13.55 Ének zongorakísérettel. 14.30 Cigányzene. 15.30 Hírek. 17.15 Ének. 17.45 Hírek. 18.15 Előadás. 18.45 Zenekar. 19.45 Vonósnyegyes. — 20.15 Hírek. 2.25 A debreceni lunetikus vidám történet nyolc hangképben. 22.05 Orgonahangverseny. 22.45 Hírek. 23.10 Cigányzene. 24.25 Tánclemezek. 1.05 Hírek

Vasutasok kedvezményes tűzifája

Az oradeai-nagyváradai állomásfőnökség közli a vasuti nyugdíjasokkal, hogy a kedvezményes tűzifa szállítási utalványt, a tavalyi feltételek mellett, legkésőbb május 31-ig lehet kérni. Akik a tűzifa szállítási kérvényt igénybe akarják venni, ilyen irányú kérvényeiket nyújtsák be az állomás titkárságához. A kérvényeket: Inspectoria VI. Miscare, Cluj címre kell intézni.